

РАДА НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

від 24 квітня 2014 року № 7

м. Київ

Про здійснення грошово-кредитної політики у 2013 році і у січні-березні 2014 року та її вплив на стан соціально-економічного розвитку України

Відповідно до п.п. 2, 3 та ч. 3 статті 9 Закону України “Про Національний банк України” Рада Національного банку України вирішила:

1. Взяти до відома інформацію Правління Національного банку України про виконання Основних засад грошово-кредитної політики в 2013 році та у січні-березні 2014 року.

2. Визнати, що здійснення грошово-кредитної політики в 2013 році провадилося відповідно до розроблених Радою Національного банку Основних засад грошово-кредитної політики. Рівень інфляції минулого року становив 0,5%, обмінний курс гривні на міжбанківському валютному ринку знизився на 1,2%. Водночас, забезпечення стабільності гривні не мало суттєвого впливу на динаміку показників економічного зростання – за підсумками року приріст реального ВВП залишився на нульовому рівні, а обсяги промислового виробництва знизилися на 4,3%.

Диспропорції в бюджетному секторі та енергетичній сфері, високий рівень корупції та тінізація фінансових потоків, надмірне фіскальне навантаження та посилення монополізації в базових галузях були основними чинниками низького рівня інвестиційної привабливості економіки країни. Як наслідок, вартість кредитів в економіку залишалася на невиправдано високому рівні навіть за умов стабільно низьких цінових та курсових показників національної валюти – середньозважена ставка за кредитами в гривні коливалася упродовж минулого року в межах від 15% до 17,5%. До внутрішніх регресивних напрямків розвитку економіки додалося і продовження негативних тенденцій у зовнішньоекономічній сфері. При тому, що зведене сальдо платіжного балансу за 2013 рік сформовано додатнім і становило близько 2 млрд. дол. США, дефіцит поточного рахунку був від’ємним на рівні 16,4 млрд. дол. США і становив близько 9% від ВВП. Таким чином, виконання Національним банком своїх функцій не дало змоги запобігти накопиченню макроекономічних дисбалансів які, поряд із суспільно-політичними подіями в державі зумовили погіршення ситуації в фінансово-банківській сфері на початку 2014 року.

3. Визнати, що у січні-березні 2014 року, внаслідок реалізації ризиків, пов’язаних із накопиченням у попередні періоди макроекономічних дисбалансів, а також з метою посилення спроможності економіки та фінансової системи протистояти зовнішнім шокам виникла необхідність запровадження

режиму гнучкого обмінного курсу гривні. У цьому періоді обмінний курс гривні до долара США на міжбанківському ринку знизився на 34,9% – до 10,9981грн./дол. США, а за операціями з продажу готівкового долара США населенню – на 37,6% – до 11,3971грн./дол. США.

Складні макроекономічні умови реалізації грошово-кредитної політики та несприятлива зовнішньоекономічна кон'юнктура зумовлювали низький зовнішній попит, скорочення державного фінансування та погіршення фінансового стану підприємств, низький внутрішній споживчий та інвестиційний попит. Дія зазначених чинників посилилася соціально-політичними подіями в державі. Відбувся вплив коштів з банківських рахунків, обсяг депозитів населення в національній валюті зменшився на 32,3 млрд. грн., в іноземній – на 3,1 млрд. дол. США. Зниження обмінного курсу гривні та погіршення ринкових очікувань відобразилися на ціновій динаміці. Стримуючим фактором інфляції залишалася достатня насиченість ринку продовольчих товарів. У результаті темп приросту індексу споживчих цін у річному вимірі в березні 2014 року становив 3,4%.

Дії Національного банку України ґрунтувалися на необхідності підтримки ліквідності банків на належному рівні з метою уникнення кризи неплатежів та забезпечення вчасного виконання зобов'язань банків перед вкладниками. З цією метою були розроблені додаткові спеціальні механізми підтримки ліквідності банків, в яких відбувся вплив депозитів. Усього за I квартал ц.р. обсяг наданих кредитів рефінансування становив 63,1 млрд. грн. Зазначене зумовило випереджаюче у цей період зростання монетарної бази (на 7,4%) порівняно з грошовою масою (на 3,8%). Вживалися також заходи щодо збільшення внутрішньої вартості гривні через інструменти процентної політики, запроваджувалися тимчасові стабілізаційні заходи в частині регулювання здійснення валютних операцій.

У цілому, монетарні заходи, що застосовувалися у ході здійснення грошово-кредитної політики, були адекватними тим процесам та загрозам, які мали місце у грошово-кредитній сфері та на макроекономічному рівні.

4. Рекомендувати Правлінню Національного банку України:

через використання засобів та методів грошово-кредитної політики сприяти відновленню ресурсної бази банків та стимулювати своєчасне та повне повернення коштів рефінансування;

вимагати від акціонерів банків солідарної відповідальності за дії із стабілізації їх діяльності;

посилити контроль за виконанням банками вимог валютного законодавства та вживати адекватних заходів до порушників;

вжити заходів щодо створення належних умов для зберігання резервних фондів Національного банку України з метою забезпечення економіки країни готівкою в необхідних обсягах та упровадження новітніх технологій;

розглянути можливість зменшення граничної суми розрахунків готівкою за участю фізичних осіб до 100 тисяч гривень;

зважаючи на складність поточної економічної ситуації, більш ретельно та активно проводити роз'яснювальну роботу з населенням та суб'єктами економічної діяльності щодо дій Національного банку України;

посилити координацію стратегічних комунікацій у сфері грошово-кредитної політики, налагоджування співпраці між усіма фінансовими регуляторами і Урядом, та розробити спільні заходи з послаблення існуючих ризиків економічного розвитку.

5. Правлінню Національного банку при здійсненні грошово-кредитної політики добиватися посилення авторитету Національного банку України, безумовно дотримуватися принципів його незалежності, визначених Конституцією України.

6. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:

зажадати від посадових осіб органів державної виконавчої влади утримуватися від заяв та коментарів, що можуть мати наслідком погіршення довіри вкладників до національної грошової одиниці та банківської системи;

з метою підвищення прозорості і ефективності розрахунків в економіці та запобігання виникнення дисбалансів у зв'язку з надходженням в обіг квазігрошей, які не володіють силою законного платіжного засобу, проте практично виконують функцію останнього, розглянути можливість прийняття рішення щодо недоцільності продовження роботи над запровадженням фінансових векселів;

враховуючи, що запровадження оподаткування доходів громадян від банківських депозитів може призвести до суттєвого зниження привабливості зберігання коштів у банках, розглянути питання про відтермінування на даному етапі розвитку економіки оподаткування доходів громадян від зазначеного джерела.

7. Рекомендувати Правлінню Національного банку України та Кабінету Міністрів України з метою підтримання фінансової стабільності, виявлення і обговорення системних ризиків та вжиття заходів у разі їх матеріалізації, утворити Комітет (Раду) з фінансової стабільності як міжвідомчий координаційний орган у складі керівників Національного банку України, Міністерства фінансів України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.